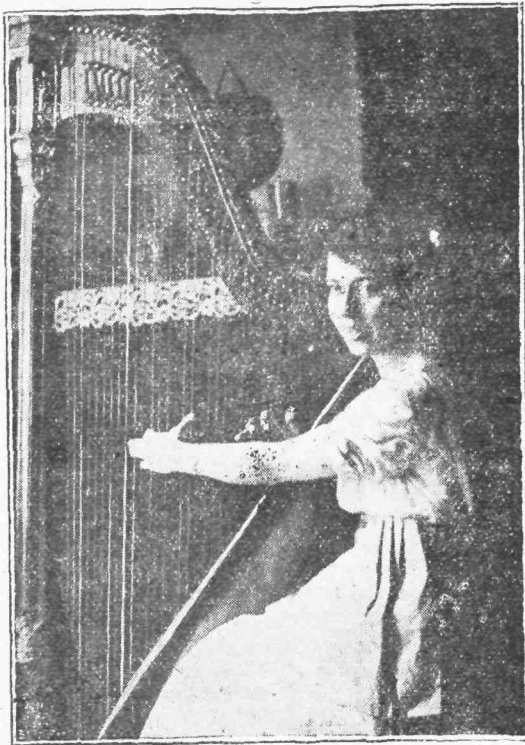

Ἡ ἀρπίστρια Καίτη Προτοπαπά.

προχωρήσει όταν όλα γύρω σιγοῦν, ὁ Δά—Βίντσι ἀγαπᾷ νὰ συγκεντρώη τὰς σκέψεις του στὸ χαρτί. Ἀπὸ τὲς νυχτερινὲς σκιᾶς βγάζει φῶς. Στὸ λυκόφως, σάν εἶνε ἄσχημος καιρὸς, τὰ γυναικεῖα καὶ ἀνδρικὰ πρόσωπα ἔχουν διὰ τὸν Δά—Βίντσι ξεχωριστὴ γλυκίδα καὶ χάρι.

Δὲν κυλοῦν αἱ ἡμέρες καὶ αἱ νύκτες τοῦ φιλοσόφου ἐκείνου μετ' ἀπόλυτην εἰρήνην. Ἡ τελεία ἡσυχία δὲν εἶχε ἀνθρώπινον πρᾶγμα. Εἶναι ἀνουσία ἡ εὐχαρίστησις σάν κάποτε δὲν ἔρχεται καὶ ὁ πόνος.

«Νὰ ἐγκύπτωμεν εἰς τὴν ἐργασίαν, διὰ ν' ἀφήσουμε ἀνάμνησιν στὸ νοῦ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ μὴ περάσῃ ἀπαράτηρητα ἡ ἄθλια ζωὴ μας». Πράγματι, ἡ ζωὴ του δὲν ἦταν πάντα ῥόδινη· τοῦτ' ἔχον ἀναποδιὰς τῆς τύχης μεγάλες, ἱκανὲς νὰ καταβάλλουν μιὰ ψυχὴ πρὸς ἀδύνατη ἀπὸ τὴ δική του. Μερικὰ ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα του, πού τὰ δούλεψε καὶ τὰ διόρθωσε μετ' ὀψιν ὑπομονὴν ἔπασαν καὶ κατεστράφησαν.

Νὰ προσέχη κανεὶς πάντας στὸ καινούργιο, νὰ ζητᾷ ν' ἀλλάξῃ ζωὴ—εἶναι νόμος τῆς φύσεως. «Διὰ νάχουμε ἡσυχίαν ζωὴ, πρέπει νὰ μετριάσουμε τὰς σκέψεις μας». «Τὸ πρὸ καλὸν εἶναι νὰ κατέχουμε τὸν ἑαυτὸ μας». Ἀπὸ μιὰν ἰδιοτροπίαν τῆς φύσεως εἴμεθα διατεθειμένοι νὰγαπήσουμε περισσότερον τὴν ψυχικὴν τραγωδίαν, παρὰ τὴν γιορτινὴν καὶ ἡρεμὴν. Μᾶς ἐνδιαφέρουν πρὸς πολὺ τὰ κύματα φουρτουνιασμένης θάλασσης, ἀπὸ τὴν ἀπέραντην γαλήνην τῆς ἡσυχίας θάλασσης.

Ὁ Δά—Βίντσι εἰς τὰς ἐρεῦνας του διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀνεγνώριζεν ἕνα ὄριον πού θάταν τρέλλα νὰ τὸ περάσῃ κανεὶς.

Ὁ Δά—Βίντσι ἀναλύει πάντα τὰς συγκινήσεις του δίχως ταραχὴ καὶ διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃ σκληράς

ἀπογοητεύσεις, ὑπαγορεύει στὸν ἑαυτὸ του καὶ στοὺς ἄλλους πράγματα φρόνιμα γιὰ τὴ ζωὴ.

Μπροστὰ ὅ' ἕνα Θεὸν γήσιον, μετ' ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, ὁ Δά—Βίντσι ἔβαζε τὸν δικόν του πολὺ πρὸς μεγάλο, πού ἡ ψυχὴ του ἦταν στὴ ψυχὴ τῆς φύσεως. Σ' αὐτὸν τὸν Θεὸν εἶχε ἀσάλευτη πίστιν πού ἦταν «φῶς ὅλων τῶν πραγμάτων». «Ὅπου εἶναι ἀλήθεια, ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ θεῖο πνεῦμα.

Ὁ Δά—Βίντσι ἐχαίρετο τὴ ζωὴ. Ἦξερε νὰ φυλάττῃ τὴν ὑγείαν του πού εἶναι μεγάλο καλὸ. «Ὅποις δὲν ἐκτιμᾷ τὴ ζωὴ δὲν ἀξίζει νὰ ζῇ—ἔλεγε—Ὅποιος δὲν εὐχαριστεῖται ἀπ' ὅσα ἔχει καὶ ἀπὸ τὴς ὁμορφίης τοῦ κόσμου, σπαράζει τὴν ἰδίαν του ζωὴ».

Ἄλλοι θέτουν σ' ὅλα τὰ ἔργα τους μίαν σκέψιν διὰ τὸν θάνατον.

Ὁ Δά—Βίντσι θέτει σ' ὅλα μιὰ σκέψιν γιὰ τὴν ζωὴ.

Οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι πού ὅπως ὁ Δά—Βίντσι καὶ ὁ Goethe περνοῦν πριγκηπικὰ σάν τοὺς Ὀλυμπίους θεοὺς, στὴ πρὸς ψηλὰς σφαῖρας τῆς φτωχῆς ἀνθρωπότητος, δίχως νὰ τρέμουν, τονίζοντας σοβαροὶ τίς οὐράνιες ἁρμονίας φαίνονται σ' ὅτοιον ἐπαινεῖ, τοὺς κήρυκας τοῦ γενικοῦ πόνου σάν περίφημοι ἐγωισταί, εἶναι τόσο μακρὰν ἀπὸ μᾶς, ὑποφέρουν τόσο λίγο. Φαίνονται νὰ μὴ προσέχουν τὰς ἀγωνίας μας. Θὰ τοὺς ἠθέλαμεν πρὸς ἀνθρώπινους καὶ λιγώτερον θείους.

Ὁ Δά—Βίντσι πού εἶχεν ἀνοικτὰ τὰ μάτια του σ' ὅλα καὶ ἔβλεπε πῶς πηγαίνουν τὰ ἐγκόσμια, σ' ἕνα αἰῶνα ἠθικῆς διαφθοράς, δὲν μπορούσε νάχη μεγάλην ἀγάπην στοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἐφαινετο σάν θηρίο, μετ' ἄγρια ἐννίκια ἀπὸ τὰλλα ὄντα, πού ἔχει πάντα ζωηρὰν ἐπιθυμίαν, νὰ δίνη δυστυχίες, πολέμους κλπ. Διὰ ν' ἀποφύγουν τὸν φθόνον τῶν πολλῶν οἱ λίγοι καλοὶ, ὑποχρεώνονται νὰ καταφύγουν «σ' ἐρημικὰ μέρη». Οὔτε θαυμάζουμε ἂν ὁ ὁ Δά—Βίντσι σάν τὸν «ἐλέφαντα» τῶν ἀλληγοριῶν του, εἶχεν ἐκ φύσεως «ἐκεῖνο πού σπάνια στοὺς ἀνθρώπους βρίσκεται, δηλαδή, φρόνησιν, τιμιότητα καὶ ἡσυχίαν» καὶ ἠγανάκτησε μιὰ φορὰ σὲ τέτοιον βαθμόν, ὥστε νὰ εὐχήθῃ ν' ἀνοίξῃ ἡ γῆ μιὰ νὰ δεχτῇ τὸν ἄνθρωπον «στὶς ψηλὰς χαράδες τῶν μεγάλων βαράθρων καὶ σπηλαίων».

Τέτοια αἰσθησις κλειοῦσε στὸ βάθος μιὰν ἐπιθυμίαν νάνυψωσῃ τὴν καταπατημένην ἀνθρωπίνην ἀξιόπρεπειαν, ὀδηγώντας αὐτὴν στὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθείας, σύμφωνα μετ' ὁρθὸ παράδειγμα τῆς φύσεως.

Ἐπανελάμβανεν ἀδιάκοπα ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς τροφὴ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, ὁ μόνος μας πλοῦτος.

Νὰ μὴ ἐμπνέεται κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετὴν εἶναι κακὸν καὶ λυπηρόν.

Ἄν ὁ Δά—Βίντσι νόμιζε πῶς ὁ Θεὸς ὑπάρχει στὴ φύσιν καὶ ἐπρόφερε στὸ Εὐαγγέλιόν του σάν τὸν Σπινόζαν καὶ ἄλλους πολλοὺς ἕνα «Deus sive natura», λίγο μᾶς ἐνδιαφέρει.

Πράγματι, σάν μιλεῖ διὰ τὴν φύσιν, μᾶς ἐνθυμίζει τὸν Goethe ἔτσι χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ μαρτύρια καὶ νὰ φέρῃ ἀνέμιστα ἀπὸ βράχους καὶ ἀγκάθια τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ εἰσχωρῶν στὰ βασίλεια τῆς φύσεως, τῆς διδασκαλίας ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, περιγράφων τοὺς ἱεροὺς νόμους τῶν βιβλίων τῆς, εὐβρῆκεν ἡσυχίαν ζωή...

MARIETTA GIANNOPOULOU